

ALTE LEGĂTURI PRIMEJDIOASE

LEGĂTURI PRIMEJDIOASE de Choderlos de Laclos, adaptare scenică de Constantin Cheianu ● **TEATRUL DE BUZUNAR DIN CHIȘINĂU** ● Regia: Alexandru Vasilache ● Costumele: Alexandra Vasilieva ● Coregrafia: Victoria Bucun ● Ilustrația muzicală: Geta Cobaslian ● Distribuția: Emil Gaju (Valmont), Silvia Luca (Doamna de Merteuil), Lucia Pogor (Doamna de Tourvel), Eugenia Todorașcu (Doamna de Rosemonde), Daniela Mudreac (Cécile), Angela Ioan (Doamna de Volanges), Vitalie Cărăușu (Gercourt), Dorian Boguță (Danceny) și Dorel Rădulescu, Ion Rusu, Iurie Babuci, Anatol Palagriu.

Scriere cu o soartă deosebit de agitată (apărută în 1782, declanșează un imens scandal, cunoaște apoi mai multe reeditări, spre a fi, în 1824, condamnată la distrugere prin sentință judecătorească), romanul epistolar al lui Pierre-Ambroise-François Choderlos de Laclos pare a-și fi împlinit cu adevărat publicul abia de cîțiva ani încoace. Nu atât însă în forma originală, cît în veșmînt scenic. Într-adevăr, devenit text teatral mulțumită dramatizării britanice Christopher Hampton, **Legăturile primejdioase** a produs o ava-

lanșă de montări în Germania, Italia, Franța ș.a.m.d., ajungînd pînă pe meleagurile noastre prin spectacolul realizat de Alexandru Darie acum doi ani la Teatrul de Comedie. Iar dacă punem la socoteală și filmul american pe care l-a inspirat, ori tulburătoarea dramă în două personaje **Cvartet** a germanului Heiner Müller, avîndu-și sursa în același material epic, putem conchide că această surprinzătoare operă de maturitate a unui vajnic militar de carieră era menită să-și găsească împlinirea adevărată în **spectacol**.

(Ceea ce nu s-a întîmplat, în paranteză fie zis, cu alte lucrări ale lui Laclos, compuse special pentru scenă...). Supoziția e confirmată și de Teatrul de Buzunar al Uniunii Teatrale din Republica Moldova, ce și-a întemeiat, în plus, montarea pe o nouă versiune scenică a romanului. Aparținîndu-i criticului Constantin Cheianu, care este și directorul tinerei instituții din Chișinău, adaptarea nu se arată cu nimic mai prejos, sub raportul coerenței dramatice, de propunerea deja „acreditată” a lui Hampton. Complicatele relații sentimentale și erotice dintre personaje sînt expuse cu claritate, fără a fi însă lipsite de necesara doză de suspans, iar demersul moralizator al scrierii, denunțînd vidul sufleteșc generat de viciu, este evidențiat fără ostentație, dar și fără echivoc. Unica nemulțumire pe care ne-a trezit-o textul se referă la limba folosită, insuficient epurată de regionalisme supărătoare pentru auz – atunci cînd răsună pe o scenă de teatru –

EXCEPȚIE DE LA REGULA BULEVARDIERULUI

OPERATIUNEA „SECRETISSIMO” (K.G.B. CONTRA C.I.A.) de Marc Camoletti. Traducerea: Zeno Fodor. ● **TEATRUL NAȚIONAL DIN TIMIȘOARA**. ● Data premierei: 23 februarie 1993. ● Regia: Dan Alecsandescu. ● Scenografia: Virgil Miloia. ● Distribuția: Daniel Petrescu (Șeful Recepției), Vladimir Jurăscu (Primul agent rus), Traian Buzoianu (Al doilea agent rus), Mihaela Murgu (Beatrice), Horia Ionescu (Primul agent american), Armand Calotă (Al doilea agent american), Miron Nețea (Robert), Camil Petrescu (Bertrand), Cristian Cornea (Fratele lui Bertrand).

Premiera cu **Operațiunea Secretissimo** a însemnat pentru Teatrul Național din Timișoara și a doua piesă pe care regizorul Dan Alecsandescu o montează aici în această stagiune.

După **Delict în Insula Caprelor** de Ugo Betti, regizorul din Tg. Mureș s-a oprit la o comedie boulevardieră. De cele mai multe ori, publicul e tentat să creadă că piesele boulevardiere presupun obligatoriu un text în care predomină vulgaritatea, erotismul excesiv (și adesea nejustificat), picanteriile îngroșate. Realitatea este că majoritatea lor intră în repertoriul teatrelor din rațiuni financiare. Excepții de la regulă sînt puține. Una dintre acestea e chiar spectacolul cu piesa lui Marc Camoletti, o comedie de situații ce își depășește într-un tel condiția, beneficiind nu doar de un text bine scris, ci și de interpretări actoricești pe măsură.

Înlocuirea lui Romeo Bărbosu, răzvrătitul actor ce a demisionat cu o săptămînă înaintea premierei, s-a dovedit inspirată. Personajul surpriză care este Bertrand găsește în tînărul interpret Camil Petrescu (sic!) actorul pus în fața delicatei misiuni de a convinge publicul că ipostaza de chelner îl prinde la fel de bine ca și aceea de agent secret. Dincolo de trac și de

unele mișcări în plus, pe noi ne-a convins. Compoziții remarcabile fac Traian Buzoianu și Vladimir Jurăscu, agenți ruși deghizați în fețe bisericești.

Dacă prin travestiul agenților americani se justifică cel de-al doilea titlu al spectacolului – **K.G.B. contra C.I.A.** – și se face reclamă colanților supraelastici, „modelele” feminin-masculinizate care intră în scenă nu beneficiază de șarm personal în cantitate egală. Astfel, Horia Ionescu are tonuri adesea nefirești, cel ce salvează cupiul fiind colegul (colega?) Armand Calotă. Acesta din urmă ne prezintă o „nepoată” modernă, cu gesturi studiate atent, necedînd tentației șarjelor spre care ar putea îndemna situația. Mihaela Murgu își construiește roilul cu minuție, polarizînd atenția asupra personajului său nu doar pentru că piesa e scrisă așa. O revelație efectivă o constituie, aici, actorul Daniel Petrescu. După cîteva nereușite, ne convinge că a revenit la forma ce l-a consacrat ca valoros actor de comedie. Miron Nețea și Cristian Cornea frazează corect, partiturile lor fiind însă, pentru spectacol, mai degrabă un liant.

MIHAI CLAUDIU CRISTEA

DE LA MEDITAȚIE LA... MUSIC-HALL

ÎNTÎLNIRE PE MALUL DUNĂRII (PAPRICAȘ DE PUI) de Szántó Armand, Szécsén Mihály și Fényes Szabolcs ● **TEATRUL DE STAT „CSIKY GERGELY” DIN TIMIȘOARA** ● Data premierei: 12 martie 1993 ● Regia: Miszlai István ● Scenografia: Nagy Krisztina ● Distribuția: Hygyed Imre (Forgács), Fall Ilona (Helén), Ferenczy Annamária (Váleria), Dukász Péter (Guszt), Szász Enikő (Julis), Makra Lajos (Profesor Kovács), Mátray László (Mister Kennedy), Réthy Margit (Lilian).

Probabil că din dorința de a cuceri cît mai mulți spectatori, după ce a adus în repertoriul actualei stagiuni spectacole-meditație ca **Gratii**, **Nora** și chiar **Vicleniile lui Scapin**, Teatrul de Stat „Csiky Gergely” din Timișoara a abordat, prin colaborarea cu regizorul budapestan Miszlai István, un gen extrem de îndrăgit de publicul de limbă maghiară – **music-hall-ul**.

Spectacolul **Întîlnire pe malul Dunării** sau, pe numele său mai comercial, **Papricaș de pui**, pleacă de la un text la

mai ales în cazul unui astfel de subiect. Probabil că autorul adaptării a lucrat pe o traducere rusească; excelenta traducere românească, înfăptuită de Al. Philippide și Grigore Sturdza, l-ar fi scutit de eforturi și stângăcii de exprimare.

Spectacolul ne-a făcut să trecem însă destul de ușor peste această insatisfacție. Lectura scenică a tinărului regizor Alexandru Vasilache are acuratețe și eleganță, cu atât mai impresionantă cu cât mijloacele de expresie sînt extrem de simple, reducîndu-se, practic, la valorificarea pleneră a jocului actoricesc. Scena e absolut goală. Misiunea de a modela spațiul revine luminii, dar mai ales corpului omenesc: cei patru figuranți (termenul este, de fapt, impropriu), înveșmîntați în negru, alcătuiesc aproape în permanență un decor viu, compun din trupurile lor elementele de mobilier, figurează însă, în același timp, un fel de martor/comentator mut al întâmplărilor. Utilizînd doar dansul și pantomima, acest straniu „personaj

colectiv” urmărește acțiunea cînd cu detașare, cînd cu pasionată implicare, „îngîină” ironic ori tandru—complice mișcările protagoniștilor, sau vizualizează ritmurile muzicii însoțitoare (foarte bine aleasă, aceasta are o funcție afectivă marcată). Se creează astfel o poveste paralelă cu trama propriu-zisă, ale cărei sensuri sînt îmbogățite cu o neașteptată dimensiune poetică; îndeosebi remarcabilă ni s-a părut originalitatea procedurii.

În context, contribuțiilor actricești individuale le revine o pondere doar relativă, importantă aici fiind imaginea de ansamblu. Ceea ce nu înseamnă că unele personalități nu s-au impus. Este vorba mai întîi de Silvia Luca, frazînd inteligent și nuanțat o partitură dificilă, ce o condamnă la oarecare imobilitate; actrița izbutește să-i imprime însă mișcare interioară. O apariție prăgnantă este Daniela Mudreac, tinăra interpretă vădînd înzestrare atît pentru registrul comic, cit și pentru cel dramatic; în tandem cu Dorian Boguță, a

obținut aplauze la scenă deschisă. Evoluția Luciei Pogor s-a distins prin dramatism și intensitate; au deranjat însă unele supralicitări pe această linie. Într-un rol-cheie, Emil Gaju a urmat o traiectorie sinuoasă, oscilînd între concentrare și superficialitate, între rostirea limpede, dar nu mai puțin subtilă, și precipitarea neglijentă a vorbelor. Provenind evident dintr-o școală interpretativă diferită, Eugenia Todorașcu a avut prestanță și naturalețe. Aproape tuturor actorilor le-am recomanda mai multă grijă pentru vorbirea corectă a limbii române.

Teatrul de Buzunar se intitulează, pe afiș, „primul teatru independent din Moldova”, iar aceasta a fost, se pare, prima sa producție; ea ar putea constitui un bun început pentru o direcție stilistică proprie, inedită, care să asigure spectacolelor trupei o fizionomie inconfundabilă.

ALICE GEORGESCU

modă în Ungaria. Cît despre melodiile care pigmentează fericit partea de proză, acestea sînt, în majoritate, șlagăre ale anilor '50. Așa se și explică reacția entuziastă a spectatorilor, mai ales a celor trecuți de prima tinerețe. Meritul actorilor e acela că, deși nu sînt Plisetskaja în dans sau Pavarotti în cînt, reușesc să fie ei înșiși sau, mai bine zis, personajele pe care le interpretează.

Regizorul imaginează o mizanscenă aiertă, în care actorii se află în permanentă mișcare, fără însă ca dialogul să fie „expediat”. Comicul reiese din replici și gest, mai puțin din situații, motiv pentru care fiecare din interpreți se bazează pe propriile mijloace artistice.

Dacă Hygyed Imre, Fall Ilona, Ferenczy Annamária, Szász Enikő și Dukász Péter evoluează în nota de profesionalism obișnuită, destul de șters ni s-a părut „americanul” spectacolului — Mátray László (Mister Kennedy). Lucrul ne-a frapat pentru că tocmai în jurul presupusei averi a acestui personaj se țese de fapt întreaga poveste generatoare de comic. Desenul (și regizoral) al rolului sugerează însă chiar de la început că americanul (de

fapt, un ungur emigrat la New-York) e falit, ceea ce ar fi trebuit să devină certitudine abia spre finalul spectacolului, pe parcurs neexistînd nici o indicație că „investitorul străin” (trimitere subtilă la actualitate) nu are, în realitate, nici un ban. Profesorul Kovács, figură pitorească, întîlnește în Makra Lajos un veritabil profesionist; nu la fel de fericită e însă interpretarea mai tinerei sale colege. Réthy Margit: dansatoare demnă de reținut, zîmbitoare și plină de unduire, lasă

de dorit la capitolul „voce”.

Scenografa Nagy Krisztina a conceput un interior modern, cu puține obiecte de mobilier, dînd actorilor posibilitatea să se miște în voie; fastul încăperii e doar sugerat.

Introducînd în repertoriu un astfel de spectacol, Teatrul „Csiky Gergely” le oferă spectatorilor săi un prilej de bucurie, iar actorilor, șansa de a se redescoperi.

M.C.C.

Doi români, autoarea franceză Anca Visdei și regizorul american Florin Fătuțescu, și-au dat întîlnire la Brașov